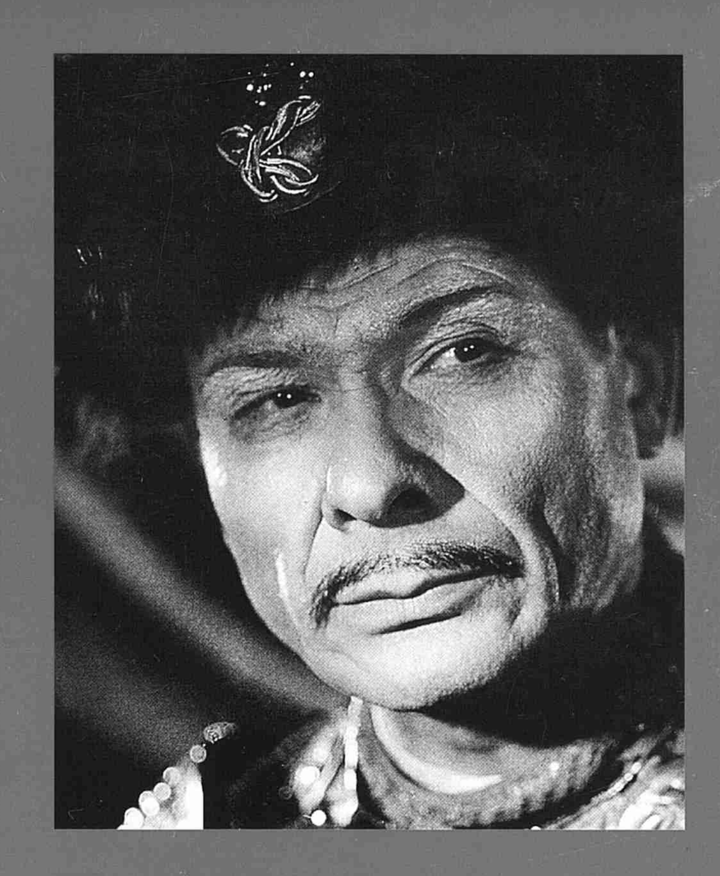
CENTENARUL CINEMATOGRAFULUI ROMÂNESC

Doina Bunescu

COLEA RĂUTU

COLEA RĂUTU

Coperta seriei: VENIAMIN MICU
Pe coperta IV: în rolul Nichita
din „Puterea întunericului“ de L.N. Tolstoi

Lucrare editată de
UNIUNEA CINEAȘTILOR DIN ROMÂNIA
Coordonator UCIN:
NICOLAE CABEL

DOINA BUNESCU

COLEA RĂUTU

ISBN: 973-98144-9-2

De amar de vreme mă gândeam să aștern un cuvânt de drag și de profund respect, de prețuire și de învinețire a stelelor despre marele nostru artist interpret Colea Răutu, despre domnia sa, cel care uneori ne zice pe toți cu atâta tandrețe și discreție, încât chiar nouă înșine ni se pare că suntem.

Actor de geniu, cum toți o recunoaștem, trebuie cineva să spună și scris, iar nu numai mărturisit pe la colțuri.

Colea Răutu este un om dizolvat total în omenie. Nu s-a băgat niciodată în față, nelăsându-se niciodată să fie la urechea țâncilor, trăindu-și rolurile cu mult mai mult decât ele se meritau. Nu pot să concep alt Hamlet decât interpretat de Colea Răutu și nu-l pot vedea pe ION al lui Rebreanu cu o altă înfățișare decât cea a lui Colea Răutu, Luceafărul eminescian nu-l pot vedea decât cel al lui Colea Răutu și nu-l pot auzi decât de acea crăpătură scurtă de viață dată în lumina chipului etern și trăit și născut în dureri de către minunata și dureroasa femeie care l-a născut în dureri și pe fătul ei, nefrumos ci pe fătul sublim al artei românești. Îl asemui pe Colea Răutu numai cu el însuși. Mă asemui pe mine uneori cu gingășia domniei sale.

Închei tăcând cu tandră dragoste și respect.

Nichita Stănescu

I. Pentru că există un ÎNCEPUT

Colea Răutu, un bărbat nu prea înalt, suplu, viguros, în pofida celor 85 de ani, cu părul puţin albit la tâmple, atrage privirile trecătorilor de pe stradă.

„Uite-l pe Colea Răutu !" se aude în urma sa. Da, se pare că foarte mulţi „îl cunosc" pe unul dintre cei mai populari actori de cinema de la noi, pentru că el poartă „povara" a peste 40 de ani de film românesc.

N-a avut multe roluri principale, nu s-au făcut filme „special" pentru el, dar a creat personaje memorabile.

Colea Răutu este o **prezenţă** în galeria eroilor cinematografului nostru. Este o figură care aduce nu numai misterul, un exotism bine temperat, dar transmite şi fermitate, sentimentul unui caracter bine consolidat, forţă, dar şi tandreţe. Ştie să domine, mai ales tumultul interior pe care îl descoperi doar când îi dă el voie să se arate.

Şi-a iubit meseria cu pasiune şi credinţă, a trăit fiecare rol, **a fost** fiecare personaj, nefiind decât **actorul** Colea Răutu.

Pentru cei ce-l cunosc, Colea Răutu este fermecător. L-am ascultat vorbind, nu-i nimic teatral în vocea lui. I-am văzut ochii aceia cu tăietura asiatică, cu pleoapele uşor închise, pomeţii puternici şi maxilarele strânse când vorbeşte, mişcările măsurate, calme. Apoi l-am văzut mergând, parcă întipărindu-şi paşii în pământ, şi astfel am înţeles de ce se simte acasă în rolurile care întruchipează oameni obişnuiţi.

Nu-i nimic complicat în gestica sa. Nu-i plac teribilismele de dragul publicului, nu este actorul „acrobat“ care desenează în aer contururi imaginare şi se schimonoseşte în lumina rampei, voind să pară „actor“ cu orice preţ.

Când Colea apare pe ecran în chip de ţăran cu demnitate, de jandarm răzbunător, de muncitor activist sau tătar cu creştetul ras, totul pare să se estompeze în jurul său, forţa degajată de făptura sa, de figura parcă dăltuită în piatră domină spectatorul prin tăria caracterului, prin felul cum nu-i pasă de haina actoricească îmbrăcată, lăsând-o să pară puţin importantă faţă de drama şi temperamentul mereu aceluiaşi OM. Pentru că el pare „mereu acelaşi“, dar este totdeauna altul. Nu este o „conştiinţă a filmului“, ci un om, el nu joacă, ci se trăieşte mereu pe sine şi prin felul cum se lasă filmat, dă exact ideea de actor de film: un om de pe stradă căruia nu-i pasă de reflectoare, ci se prezintă sigur şi sincer în bătaia lor necruţătoare. El este, parcă, predestinat aurei nepieritoare a stăpânirii de sine.

Totdeauna autentic, Colea Răutu a ajuns la emoţie parcurgând un drum lung de căutări artistice, un drum al simplităţii.

Această simplitate vine, poate, şi din principiile morale ferme cu care a fost învăţat de mic.

Primii paşi

Se naşte la **28 noiembrie 1912** la **Limbenii Noi**, judeţul **Bălţi**, în **Basarabia**, provenind dintr-o familie în care tatăl, Rutkovschi, polonez din Lvov, mecanic de locomotivă şi mai apoi, maistru cercetaş, şi mama, moldoveancă din neam de răzeşi, educatoare, îl cresc pe micul Colea în spiritul muncii, al măsurii şi al dreptăţii.

A plecat de acasă, din Chişinău, de la 13 ani, venind în Bucureşti cu gândul să joace fotbal într-o echipă. Stă în gazdă la un meşter de la Uzinele Mociomiţa, care-l ia cu el în echipa uzinei. Mama sa soseşte şi ea un an mai târziu, împreună cu ceilalţi fraţi.

În locurile copilăriei se va întoarce destul de rar, în vacanţe, la bunica, în satul Cuhureşti, lângă Soroca. Despre bunica păstrează amintiri de neşters, pe care le evocă cu nostalgie, umor şi vervă în „caietele sale de amintiri", din care îmi citeşte cu plăcere întâmplări pline de haz şi de un pitoresc deosebit.

Într-o seară merge la teatru ca să vadă premiera muzicală FLOAREA DIN HAWAII, dirijată de autor, compozitorul Paul Abraham. Când coboară de la galerie, zăreşte un anunţ că se caută tineri pentru trupa lui Emil Bobescu. Pe fratele lui, Aurel Bobescu, îl cunoştea, îi fusese profesor de muzică la Liceul Militar din Chişinău, unde fusese elev câtva timp.

Se prezintă la audiţie şi cântă „Ocii ciomîi" (Ochi negri) şi este acceptat în corul trupei. Se pregătea opereta VĂDUVA VESELĂ de Lehar. Cântă mai întâi în cor, apoi este promovat în octetul din spectacol, alături de Iulian Andreescu şi Ion Pulca – viitorul **Ion Dacian**.

Renunţă la fotbal. Din acest moment începe marea aventură în lumea artei spectacolului.

La revistă, la Tănase...

În scurt timp ajunge în trupa lui Constantin Tănase, unde a jucat în multe spectacole, unele cu titluri improvizate: „Tănase – Istambul" (când a fost în turneu în Turcia şi Egipt), „De lemn, Tănase" şi altele.

Despre marele animator de teatru şi revistă Constantin Tănase, Colea Răutu îşi aminteşte că era un om generos şi spiritual, dar de o exigenţă şi severitate extraordinare, neadmiţând nici o întârziere sau o absenţă, concediind pentru indisciplină. La el, la CĂRĂBUŞ, a interpretat mai ales cuplet social-satiric, dar şi faimosul şlagăr „Ţi-a ieşit coşaru-n drum“ de Gherase Dendrino, pe versurile lui Puiu Maximilian.

A avut atâta succes cu acest cântec, încât a apărut în aproape o sută cincizeci de spectacole, bisând de fiecare dată. Va reapare cu acest şlagăr în 1956, la Televiziune, într-o emisiune alături de **Ioana Radu**, **Mia Braia** şi **Gică Petrescu**.

În 1941 cântă în ultima revistă de la Tănase – BUCUREŞTI–MOSCOVA, „A plecat la vânătoare Agarici/ A plecat ca să vâneze bolşevici...“, celebru cuplet în epocă, pe care, de altfel, îl va cânta şi pe frontul de răsărit, până în Caucaz. Dansează şi cântă alături de **Dorina Drăghici** şi **Nicu Stoenescu**, în cadrul plutoanelor de propagandă. Echipa de **Teatru II Front** este comandată de **Alexandru Ionescu Ghibericon** de la **Teatrul Naţional** din Bucureşti. La un moment dat, primeşte ordinul să plece într-un turneu cu **Tudor Muşatescu**, cu spectacolul „Cerşetori în haine negre“, jucând pentru soldaţii aflaţi în misiune.

În timpul războiului va merge şi pe frontul de vest, ajungând până la Budapesta împreună cu **Constantin Brezeanu** de la Teatrul Nottara. **„Chiar dacă n-am luptat cu arma în mână, puteam fi prinşi şi consideraţi spioni de către inamici“**, îşi aminteşte Colea Răutu. Dar în condiţiile unui război nu există armă mai puternică decât cea a cuvântului şi a cântecului cu care aceşti mari artişti au ştiut să menţină moralul armatei române!

Pasiunea sa - OPERETA

Cu toate că nu avea studii de specialitate, cântând „după ureche“, Colea Răutu a interpretat şi roluri în comedii muzicale precum HAIMANAUA BULEVARDULUI sau ATLANTIDA, alături de **H. Nicolaide, Florica Demion** şi **Nicolae Gărdescu.**

Dar pasiunea sa rămâne opereta. **„Complet şi dificil – după mine – este opereta, pentru că artistul trebuie să spună proză, să cânte şi să danseze, ceea ce nu-i la îndemâna oricui. Neavând toate aceste date la «parametrii» necesari, m-am lăsat de operetă şi m-am dus la teatru“**.

Teatrul ALHAMBRA, unde ajunge după plecarea de la Tănase, era condus de doamna Vlădoianu. Şi aici se monta tot revistă. Venirea lui Ion Dacian de la Opera din Cluj, determină realizarea unor spectacole de operetă pentru el. Şi astfel, se creează montări fastuoase şi de anvergură ca: VÂNZĂTORUL DE PĂSĂRI sau DRAGOSTE DE ŢIGAN.

O dată s-a întâmplat să-l înlocuiască pe Dacian în DRAGOSTE DE ŢIGAN. Gherase Dendrino a trebuit să adapteze partitura pentru timbrul lui Colea Răutu. Numai că, el, mai mult juca decât cânta.

„Când s-au «etatizat» teatrele particulare, îşi aminteşte Colea Răutu, directoarea, doamna Vlădoianu, nu a mai avut bani să plătească actorilor ultima leafă. Pentru asta, şi-a vândut pământul de la Androneşti. O adevărată doamnă!“

Actor de teatru

Mentorul său spiritual, Puiu Maximilian, îl sfătuieşte să părăsească opereta căci **„n-ai să ajungi niciodată tenor sau soprană. N-ai pregătire. Fă teatru!“** Tot de la el ia şi primele lecţii de actorie.

Pentru început, **Sică Alexandrescu** îi oferă posibilitatea să joace la **Teatrul Naţional**, dar tocmai atunci se înfiinţase un teatru la Piteşti, unde era un repertoriu bogat şi un salariu mai mare. În 1952 revine în Bucureşti, la Teatrul Giuleşti, unde va juca până în 1968.

A abordat atât repertoriul clasic, cât şi pe cel modern. A fost **Nikita** din PUTEREA ÎNTUNERICULUI de Tolstoi şi **Ion Sorcovă** din DOMNIŞOARA NASTASIA de G. M. Zamfirescu; a jucat în PUNTILA ŞI SLUGA SA MATTI de B. Brecht. În ASCENSIUNEA LUI ARTHURO UI POATE FI OPRITĂ, tot de Brecht, l-a avut ca partener pe **Ştefan Mihăilescu-Brăila**.

A excelat în comedia shakespeariană NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR cu rolul **Pistol** sau în REPORTAJ CU ŞTREANGUL DE GÂT, unde juca alături de **Mihai Popescu**. **„La un moment dat**, îşi aminteşte Colea Răutu, **faţă în faţă cu el, doar din priviri, fără text, se crease între noi o asemenea stare de comunicare încât sala aplauda îndelung. Sunt fericite asemenea momente pentru un actor, aceste întâlniri cu partenerii şi cu publicul pe aceeaşi lungime de undă“**.

Întâlnirea cu cinematograful

Din tinereţe este fascinat de cinema, plăcându-i mai ales filmele cu Boris Karloff. În momentele de răgaz visa, transpunându-se în pielea personajelor care se mişcau pe pânza „magic“ luminată, imitându-le gesturile şi grimasele.

Dar contactul personal şi lansarea aveau să vină mai târziu, în 1954, când regizorul **Paul Călinescu** îl solicită pentru rolul lui **Ilie Barbu** din filmul DESFĂŞURAREA.

Pornind de la o nuvelă a lui **Marin Preda**, regizorul **Paul Călinescu** „citeşte cinematografic“ faptele şi personajele operei literare, obiectivându-se în a prezenta viaţa unui personaj din mediul rural, într-un moment cheie al existenţei sale: schimbarea socială. Se începuse colectivizarea agriculturii. Acest eveniment determină transformarea personajului principal, ce trăia într-o civilizaţie patriarhală, într-o lume cu relaţii aparent de neschimbat...

Cu personajul Ilie Barbu a păşit cu dreptul în cinematografie.

II. Arta actorului de film

Gestul

„Gestul este pentru un actor ceea ce este ritmul pentru melodie. Actorul de film este creatorul unui vast vocabular de gesturi“, spunea **Riccioto Canudo**, autorul unui dicţionar de atitudini şi mişcări, în care se întrupează caracteristica artei filmului: dinamismul.

Încă de la primele secvenţe, DESFĂŞURAREA „trăieşte“, musteşte de viaţă adevărată.

Dincolo de portretul din nuvela lui Marin Preda, Colea Răutu a căutat noi detalii pentru a-l portretiza pe Ilie Barbu. Toate gesturile mărunte definesc, prin locul pe care-l ocupă în economia povestirii, personajul, trăirile sale interioare: mâna ţinută la subsuori, semn de pudoare şi fragilitate, bucata de pâine din care acesta muşcă mergând, bătutul la poartă şi stilul adresării, amestec de sobrietate oficială şi apel familiar, vorbe de o naturaleţe dezarmantă, chipul muncit care „joacă“ între surâs şi marea durere...

Iată câteva secvenţe pe care le socotesc antologice şi care ar putea figura într-o istorie a filmului românesc.

Ilie intră în grajd şi dă calului său un braţ de fân. În timp ce-l ţesală, pregătindu-l să-l ducă la gospodărie, îi vorbeşte ca unui om. Îl mângâie, şi-l răsfaţă aspru: **„Să te dau, mă, acolo? Sau să nu te dau?** Şi cu o extraordinară tandreţe bărbătească şi duioşie: **„Mă Zamfir, stai locului, că-ţi dau una de-auzi câinii din**

Giurgiu!“ Această discuţie cu calul, numai un actor care ştie ce înseamnă acest animal pentru un ţăran putea s-o facă astfel!

Apoi, Ilie vrea să plece la Sfat, dar nevasta îl opreşte ca să-i dea altă cămaşă, curată, albă. Ţăranul se aşază dezbrăcat până la brâu, pe prispa casei, la soare, şi aşteaptă să-i coasă nevasta cămaşa. Îşi ia pălăria, şi-o perie cu grijă. Pleacă, desculţ, cu pălăria pe cap, spre Sfat. Merge călcând apăsat pe uliţa prăfuită.

Ajuns la Sfat, găseşte curtea plină de ţărani. Aici, un bărbat gras, îmbrăcat cu o cămaşă cadrilată, ca la oraş, îi vâră în palmă nişte bani, cerându-i brutal să-i aducă ţigări. Ţăranul se uită crunt la acesta.

Urmează o altă secvenţă memorabilă: a semnării de intrare în colectivă. Ţăranul ia tocul, îl priveşte lung, încearcă să scrie, dar mâna nu-i deprinsă cu scrisul, peniţa se împiedică de hârtie. Culege o scamă invizibilă. Întârzie semnătura... o lentoare tipic „moromeţiană“ într-un moment de decizie crucial... Îi citim pe chip un amestec de bucurie şi emoţie în faţa importanţei momentului, un zâmbet stingherit de scuză; toţi ochii sunt aţintiţi asupra lui. Se pregăteşte chiar să ţină un discurs după semnare: **„Fraţilor!“**... Îşi caută cuvintele, dar Ghiocioaia îi dă peste cap şi-l batjocoreşte în faţa oamenilor: **„Mişcă, mă, ce înţepenişi acolo?“**

Întorcându-se acasă, se aşază la masă. Fiertura din ceaun, mămăliga şi usturoiul nu mai pot fi mâncate după noua umilinţă. Bucuria s-a spulberat. Se trânteşte în pat. Întrebat de nevastă ce are, îi răspunde morocănos şi apoi îşi zice cu îndârjire: **„Cât crede el c-o să mai fiu sluga lui?!“** Trezit la realitatea mizeră în care îşi dă seama că încă este împricinat, va deveni mai târziu vigilent, iar replica pe care o va da celor ce îndrăznesc să-l prostească va fi directă şi tăioasă...

„Mi-am imaginat ce poate simţi un om încălţat prima oară în viaţa lui cu nişte bocanci, spune Colea Răutu; **mi-am imaginat că de încordare, parcă îşi frământă degetele. Senzaţia asta trebuia să se citească pe chipul lui Ilie Barbu filmat în plan apropiat. E foarte important să intri cu totul în pielea personajului. Pentru mine, când îmbrac costumul este decisiv. Abia atunci văd personajul cum se mişcă, ce ticuri are, să-i pot construi o biografie. Cât de bine mi-am simţit în spate cămaşa de in, uzată, a lui Ilie!"**

Tehnica jocului

În film, unde accentul cade mai mult pe firesc, partitura încredinţată actorului se cere a fi în cel mai înalt grad veridică, stările sufleteşti şi situaţiile – fin nuanţate, explicate, legate.

Specificul interpretării presupune întrebuinţarea mijloacelor exterioare milimetric dozate, alese cu un gramaj farmaceutic. Actorul de film trebuie să se cunoască foarte bine, să cunoască rezultatul pe peliculă al fiecărei mini-reacţii, să-şi stăpânească, în limitele acceptate de ecran, exteriorizarea mişcării interioare, psihologice. Şi toate acestea să le raporteze la unghiul aparatului, la obiectivul cu care se filmează, să cunoască efectul diferitelor distanţe focale ale obiectivelor şi să-şi acorde jocul în funcţie de mişcarea de aparat. El trebuie să-şi cunoască şi să-şi gândească personajul.

„Întotdeauna personajului meu îi imaginez o biografie", afirmă Colea Răutu.

Astfel, rolul lui Ardeleanu din SETEA (regia Mircea Drăgan) impresionează prin bunătatea, curajul şi dârzenia acestuia. Cum putea fi redat pe ecran un astfel de om care are o mare influenţă asupra tuturor? **„Mi l-am închipuit copil, apoi la o şcoală de meserii"**, mărturiseşte Colea Răutu.

Discuţiile pe care acest personaj avea să le poarte cu ceilalţi eroi erau pe un ton scăzut, ca să meargă direct la inimă.

Rolurile interpretate de Colea Răutu au fost scrise pentru a fi vorbite, nu citite, atât în MOARA CU NOROC (regia Victor Iliu), cât şi în DESFĂŞURAREA, în LUPENI '29 sau în SETEA, ultimele două în regia lui Mircea Drăgan.

Acest lucru l-a ajutat să imprime eroilor lui „farmec". El trebuie să iradieze simpatie pe ecran. Nici lui Ardeleanu, nici lui Ilie Barbu, nici lui Petre Letean nu le ardea de glumă în contextul evenimentelor în care acţionează. Dar românul face haz de necaz. Aşa încât actorul va găsi o undă de umor, făcând personajele mai atractive, mai naturale, mai omeneşti.

„Nici o clipă actorul de cinematograf, spunea Victor Iliu, **nu trebuie să creadă că jocul său depinde sau e condiţionat de «textul» rolului. Tehnica jocului său depinde numai de exigenţele modului de expresie al cinematografului (...).“**

Colea Răutu mărturisea într-un interviu, că se implică intens în construirea unui personaj. El vine astfel să confirme o altă afirmaţie a lui Victor Iliu: **„Cred cu tărie că un interpret de film nu trebuie să compună personajul făcând uz de meserie, ci să exprime, prin mişcare, gest, mimică, vorbă, propria lui natură în ipostaza rolului“**.

MOARA CU NOROC

Odată cu eroii săi din atâtea filme, Colea Răutu a străbătut şi un întreg capitol de cinematograf românesc.

MOARA CU NOROC (regia Victor Iliu), peliculă considerată o creaţie clasică, de referinţă pentru o istorie de film românesc, are tensiune, momente dramatice realizate într-o atmosferă creată cu mijloace simple şi interpretări actoriceşti memorabile.

Acţiunea se „leagă" firesc, textul vorbit este foarte colorat, foarte sugestiv.

În înfruntarea destinelor omeneşti, rolul jandarmului Pintea, jucat de Colea Răutu, este acela de a împinge acţiunea spre deznodământ. Pintea este de la început întruchiparea răzbunării. Fost complice al lui Lică, el urmăreşte cu o tenacitate neîndurătoare pe ucigaşul visurilor sale. În acţiunea lui, şi-l face aliat pe Ghiţă, a cărui ură e la fel de puternică împotriva Sămădăului. Dar, în timp ce Ghiţă şi-ar dori în Pintea un prieten şi un frate, acesta din urmă nu-l foloseşte decât ca instrument pentru atingerea scopului său. Rolul lui Pintea a fost mărit simţitor în film faţă de nuvela lui Ioan Slavici, iar Colea Răutu a ştiut să facă faţă personajului. El îşi realizează partitura prin alternarea unor nuanţe psihologice, „joacă" pauze, se serveşte de „tăceri", în dialog nemaifiind nevoie să se explice, să-şi comenteze sau să-şi anunţe gesturile. Este o **întruchipare** a personajului, nu numai un „actor".

„Pentru metodica lucrului cu actorul, spunea Victor Iliu, cred că este indispensabil să determin actorii să cunoască nu numai linia rolurilor pe care le interpretează, ci să cunoască adânc şi amănunţit motivele ideologice şi psihologice **ale partenerilor. Nu numai să comunice direct cu partenerul într-o scenă sau într-un schimb de replici, ci să-i cunoască biografia şi destinul, gândurile ascunse, cele „dinapoia capului", aşa cum şi le cunoaşte pe acelea ale propriului său personaj."**

„Mie nu-mi e indiferent, spune Colea Răutu, **cum joacă mai ales partenerul meu direct în piesa, în filmul pe care-l realizăm împreună!"**

Talentul

„Meseria de actor dă posibilitatea unei incursiuni psihologice prin fel de fel de vieţi, susţine Colea Răutu, **care nu sunt ale lui, dar pe care caută să le înţeleagă sau în care aduce ceva din experienţa sa de viaţă, din ce-a citit... E un lucru dintre cele mai interesante pe care poate să le facă omul în viaţă.**

Şi e una dintre cele mai grele meserii pentru că îţi cere o vocaţie foarte precisă, o ardere interioară, o nevoie de a transpune în joc gândurile fără de care nu poate trăi.“

Marele cineast **CARL DRAYER** socotea că actorii se împart în două categorii: **„cei care-şi construiesc rolul «dinafară» şi cei care-l construiesc «dinăuntru»“.**

Dacă în prima categorie actorii îşi construiesc aproape matematic chipul, gesturile, vorbirea, fără însă să aibă viaţă, fără să se confunde cu personajul, în cea de-a doua, aceştia îşi adaptează miraculos personalitatea cu fiecare rol nou, se identifică cu personajul.

Este cazul actorului Colea Răutu.

Acest lucru însă presupune talent.

Talentul este acea „necunoscută“ care-l deosebeşte pe **artist** de **meseriaş**.

„Talentul, afirmă Colea Răutu, **care trece deopotrivă prin suflet şi spirit, n-a putut fi definit de nimeni. Sigur, există actori culţi şi actori cultivaţi,actori cerebrali care-şi construiesc personajele pe criterii logice. Intuiţia, însă, cred că funcţionează într-o sferă limitată** de situaţii: în viaţă, **ca şi în artă. În cazul unei întâlniri sau în cazul unei confruntări. De intuiţie poate fi vorba la un operator ce filmează un meci şi-şi îndreaptă camera spre traiectoria posibilă a mingii. Dar**

ca să creezi un personaj doar din intuiţii nu cred că se poate. Totul e să fii atent la ce trăieşti. Şi să ai spirit de observaţie şi ţinere de minte. Eu nu ştiu cât talent am,dar ştiu să desprind din viaţă foarte mult. Cum să faci un film cu ţărani dacă nu ştii cum se leagă o obială pe picior, ca să-ţi pui opinca? Indiferent că tu n-ai purtat opincă în viaţa ta. Nici eu n-am purtat. Dar ştiu cum este. În prealabil trebuie să existe nişte minime repere: de lectură, de documentare – ca să poţi broda apoi o biografie pe porţiunea ta de text.“

Astfel se înscriu în cariera sa exemple de eroi diferiţi, concepuţi diferit, până la identificare: **Petre Letean** din LUPENI '29 (regia Mircea Drăgan) este un personaj a cărui demnitate şi dârzenie, impuse de situaţia socială în care se află, se împletesc cu căldura şi dragostea din intimitate, cu gesturile tandre faţă de femeie şi copil; **Saşa**, rusul prizonier din SOLDAŢI FĂRĂ UNIFORMĂ (regia Francisc Munteanu) este un însingurat, taciturn, aparent respingător în relaţiile cu cei din jurul său, dar ştie să preţuiască prietenia mecanicului de locomotivă român (Liviu Ciulei); un chip cu totul inedit este cel al paznicului de noapte din CASTELANII (regia Gheorghe Turcu): o apariţie de autentic haz ţărănesc. Prin paznicul **Ignat**, Colea Răutu reliefează isteţimea hâtră a personajului, mascată sub aerul de beţivan şi niţeluş încurcă-lume; sau **Temir-bei**, în care rolul tătarului e conceput „moldoveneşte“, cu sfătoşenii şi şuguieli. Şi exemplele pot continua cu cele din RĂSCOALA (regia Mircea Mureşan), cu rolul arendaşului când umil faţă de boier, când plin de „înţelepciune“ pentru tânăra batjocorită de feciorul său, când fricos şi cerând îngăduinţă în momentul în care propriul fiu este supus justiţiei ţărăneşti; sau **Mamulos** din serialul HAIDUCII (regia Dinu Cocea)...

Toate aceste exemple vin să confirme ideea criticului **D. I. Suchianu:**

„Una din marile calităţi ale actorului e să fie perfect şi diferit în roluri perfecte şi diferite (...). Şi încă şi mai mare va fi arta când două suflete contrare sălăşluiesc în acelaşi personaj (...)".

DINCOLO DE BRAZI

Şi aici mă gândesc la rolul lui Colea Răutu din filmul semnat de Mircea Drăgan şi Mihai Iacob, DINCOLO DE BRAZI.

Într-o noapte neagră ca smoala, cei doi ocupanţi ai căruţei ce poartă „drapelul regimentului", în realitate lucruri scumpe furate de maior, soldatul **Oprişan** (Colea Răutu) şi locotenentul **Marinescu** (V. Lipovan) au primit misiunea de a duce căruţa din satul Bicaz Chei, până dincolo de Lacul Roşu, cu consemnul de a rezista şi de a învinge orice pericole ar apărea în cale. Şi acestea nu întârzie să se ivească: o patrulă care le cere parola şi actele, o alarmă aeriană, un atac prin surprindere, etc. Şi toate acestea în peisajul halucinant, ameninţător al Cheilor Bicazului, în întunericul şi liniştea 'stranie a nopţii, tulburată doar de vuietul apei şi de răpăitul unor rafale de mitralieră.

Soldatul, ţăran cinstit, având credinţa omului simplu că îndeplineşte o sarcină „de onoare", ascultă şi execută docil ordinele, dus în amintirile sale şi în dorul pământului şi al familiei de „dincolo de brazi", unde, de fapt, este viaţa sa, pe care războiul pustiitor i-a răvăşit-o. Schimbarea se produce în momentul în care realizează că este doar o unealtă expusă unor primejdii fără un suport adevărat, real, în timp ce, de cealaltă parte a muntelui, copilul său este sacrificat în zadar. Va porni un război „personal" cu realitatea istorică crudă, încercând astfel să recupereze ceva din adevărata onoare. Când ochii aceia, înţelegători şi candizi la început, văd crudul destin, capătă o

sclipire tăioasă, dură, ca de oţel - şi aici prim-planul şi grosplanul ne descoperă un actor remarcabil, care prin gesturi puţine (mângâierea coliviei goale) şi o expresivitate extraordinară a privirii demonstrează talentul de care vorbeam mai devreme, acea perfecţiune şi stăpânire a mijloacelor de interpretare ale actorului Colea Răutu. Actorul în prim-plan, nu are nevoie, pentru a transmite **gândul** său, decât **să-l gândească**. Iar **Colea Răutu** este **un actor care gândeşte**.

Ecranul poate fi socotit ca o **vitrină**. Teatrul trebuie să spargă cristalul acestei vitrine. Şi să „impresioneze" prin glas, prin gest, prin culoare. ADEVĂRUL nu este exclus nici de film nici de treatru, numai că, dacă în teatru pe spectatorul indispus sau obosit trebuie să-l baţi pe umăr cu glasul, cu mişcarea, cu machiajul, în film sarcina aceasta revine regizorului, operatorului, inginerului de sunet şi, nu în ultimul rând, **actorului**. Căci în film, prin montajul diferitelor planuri, prin mişcările de apart şi prin sunet se creează viaţă, se transmit stări sufleteşti.

Specificul artei cinematografice pune actorul la adăpost de îngroşarea adevărului de viaţă care trebuie exprimat, şi-i cere, atunci când îl invită de pe scenă pe ecran, să adapteze sistemul său de joc acestei arte.

Independent de talentul unui actor, succesul acestuia depinde, înainte de orice, de capacitatea regiei de a-i pune în valoarea forţa expresivă, sensibilitatea, firescul.

Firescul

Vorbirea este o faţetă a **Firescului** - scris cu majusculă - pe care-l admirăm la Colea Răutu.

Firesc înseamană a vorbi şi a te comporta ca oamenii. Oamenii – adică personajele care-i reprezintă pe oameni. Pentru

că depinde de **cine** și **ce** are de spus, depinde de erou, de situație. Astfel, în MIRCEA (regia Sergiu Nicolaescu), Colea Răutu interpretează rolul unui comandant de oști otoman, sfetnic al lui Mehmet și Baiazid, dar și al lui Mircea. Acesta din urmă îl iartă de tăierea capului după bătălia de la Rovine. Turcul se purtase totdeauna dur cu domnitorul român, vorbindu-i cu tonul rangului pe care-l avea. Dar când zarurile sorții s-au schimbat, el a trebuit să i se închine. Mircea poruncește eliberarea, tratându-l bărbătește și fără să-i știrbească din demnitate. Actorul Colea Răutu rostește cu regret în glas, firesc, ca de la om la om: **„Păcat că nu ești otoman!"**, recunoscând astfel, virtuțile domnitorului român.

Este, apoi, important glasul personajului, intonația lui, ceea ce-l preocupă pe actorul Colea Răutu:

„Țin minte că la DESFĂȘURAREA am avut discuții cu inginerul de sunet pentru că eu vroiam să strig familiar, ca la țară „Gheorgh' ... mă, Gheorgh', înghițind vocala și el mă tot corecta ca să fie dicția perfectă, ca la Conservator. La o scenă importantă din MOARA CU NOROC, Iliu a înțeles și a păstrat secvența înregistrată în priză directă când eu încalec, mi se aude respirația, calul nechează și apoi tropotul se pierde treptat în câmpie. Nu ne-ar fi ieșit asemenea zgomote firești la post-sincron să fi muncit noi o lună!

De fapt, nu sunt un actor dificil cum s-a spus, ci numai foarte exigent.

Eu sunt rău cu munca mea, cer altora să nu mă cruțe, dar să nu se cruțe nici pe ei."

FACEREA LUMII

„Când nu-mi sună firesc o replică, o schimb, o fac să fie cât mai vorbită, nu prețioasă și doctă. Totul, însă depinde de

personaj.” Un astfel de personaj este cel al tripografului **Filipache** din FACEREA LUMII (regia Gheorghe Vitanidis). Acesta va discuta cu directorul tipografiei altfel decât agitatorul din sat, în alţi termeni. Tipograful a citit mult, răspunde calm şi sigur pe sine ironiilor patronului Bazilescu, care vrea să-l pună în inferioritate spunându-i: **„Eşti un zoon politikon, domnule Filipache”,** dar muncitorul îi răspunde pe acelaşi ton: **„Nu zoon, ci fiinţă politică, domnule director.”**

Actele de eroism sunt „frumoase” dar şi dramatice. Filipache este tipul eroului care poate coordona destine, dar nu reuşeşte să-l construiască pe cel al propriei fiice. Implicaţiile de ordin personal dau conflictului social, istoric, un sentiment puternic de adevăr. Personajele Eva şi Filipache sunt foarte complexe şi actorii au intuit această complexitate, nuanţând subtextul situaţiilor şi al dialogurilor.

Astfel, dialogul de atmosferă şi de relaţie din acest film sună natural, firesc prin rostirea magistrală a celor doi actori, Colea Răutu şi Irina Petrescu, sugerând drama unei familii pe care istoria n-a cruţat-o.

Una dintre secvenţe începe cu întoarcerea tinerei acasă, în zori, dintr-o călătorie cu un bogat proprietar de cai. Tatăl nu ştie cum să înceapă discuţia. Se simte o atmosferă tensionată, de întrebări care plutesc în aer şi care se rostesc cu teamă. **„Bei o cafea, Eva?”,** întreabă tatăl. Fata nu-i răspunde, continuă să-şi facă bagajele. Bătrânul, vădit îngrijorat, întreabă: **„Te muţi?”** Tânăra îi răspunde cu mâhnire: **„Ţi-ai adus aminte că mai ai şi o fată? Şi încă una pe care trebuie s-o păzeşti? Prea târziu, tată.”** Se aude o palmă care sparge atmosfera tensionată dintre cei doi. Propriul gest îl miră şi-l intrigă pe bătrân. pare un gest pe care n-a avut timp să-l controleze. **„Cum, ai timp să stai de vorbă cu mine, tată?”,** continuă vocea plină de amărăciune a

tinerei. Urmează un flash-back ce sintetizează momentele în care Filipache, pentru idealurile sale, şi-a sacrificat familia. În coloana sonoră se aude glasul trist, sfâşiat de durere al Evei, cu notă de reproş dar şi de fapt împlinit, de destin implacabil: **„Îţi aminteşti singurele vorbe pe care mi le-ai spus mamei şi mie când te-ai întors din închisoare?«Treziţi-mă la 7, avem multă treabă.”**

Colea Răutu, cu vocea obosită, încărcată de amintiri dureroase, cu chipul brăzdat de neputinţa remedierii faptelor comise şi cu conştiinţa că undeva greşise faţă de copilul său, răspunde: **„Aşa şi era, puterea trebuia luată fără vărsare de sânge. Mă trimeteau când la ţară, când în fabrică. Moştenisem o ţară ruinată, trebuia să refacem totul.” „Pe toate le-ai făcut tu, tată; numai atunci când ţi-ai adus aminte de noi, era prea târziu,”** îi replică fata.

„Bunul simţ şi simţul măsurii m-au ajutat.”

„Totdeauna am crezut că în sală sau pe platou există cu siguranţă cineva care ar putea face mai bine decât mine, ar putea interpreta, ar putea specula situaţia respectivă mai bine.”

Conştiinţa „bunului simţ şi al măsurii” l-au făcut atât de popular pe Colea Răutu.

Aceste calităţi omeneşti, existente atât în viaţă cât şi pe ecran, l-au determinat pe actorul Colea Răutu să fie autentic şi atunci când a fost pus în faţa unor roluri mai ingrate, de „oameni de nădejde”, jucate în acele filme numite „politice” în epocă, unde trebuia să dea credibilitate şi adevăr unor personaje schematice, conferindu-le substanţă şi trăsături psihologice reale. Aşa a reuşit ca directorul din DESPRE O ANUME FERICIRE (regia Mihai Constantinescu) să fie un om înţelegător şi

chibzuit, iar secretarul de partid să rostească vorbe „reale", pline de duh şi adevărate în MIREASMA PLOILOR TÂRZII (regia Mircea Moldovan). În acest din urmă film, Colea Răutu construieşte „un om", nu o funcţie, un bărbat ce se îndreaptă spre senectute cu înţelepciune, cu conştiinţa propriei neputinţe în faţa problemelor de sănătate pe care nu vrea să le accepte pentru că el mai avea nişte treburi de rezolvat: cele ale unor tineri care se luptă cu birocraţia.

Colea Răutu şi-a creat rolurile cu multă grijă, punând în fiecare personaj dăruire şi putere de convingere. Căci, specificul muncii actorului este acela de a emoţiona, ceea ce înseamnă a reda cinstit trăirile omeneşti. Cinstea e cu atât mai importantă cu cât aici este vorba de o redare în înţelesul ei general uman.

Fiecare om simte pentru sine. Artistul sintetizează. **El simte pentru toţi.**

Artistul Colea Răutu **nu se interpretează** pe sine.

În personajele sale apare omul viu şi adevărat, cu înfăţişarea lui Colea Răutu. Se identifică cu personajul, intră în carnea lui, îi împrumută deprinderile.

Publicul

În teatru, de la spectacol la spectacol, asemeni scriitorului care, dacă se căieşte de prima versiune a operei, îşi găseşte salvarea într-o ediţie „revăzută şi adăugită", actorul îşi poate îmbogăţi prestaţia. La film, însă, odată terminată turnarea, totul s-a pecetluit, „s-a tipărit".

Un actor care-şi iubeşte meseria fuge de personaje-schemă. Eroul interpretat de el nu trebuie să pară inventat de autor, ci întâlnit pe stradă. El nu doreşte ca publicul să-şi facă despre el o imagine şablon.

Actorul Colea Răutu cunoaşte toate aceste lucruri, dar şi valoarea vorbei şi a rostirii sale. În acelaşi timp ştie însă şi că un rol nu se compune doar din **text** ci şi din **expresie**. Pentru că, aşa cum afirma Béla Balász, „filmul a făcut posibil «monologul mut», în care grăieşte jocul feţei prin cele mai fine nuanţe ale mimicii, care nu-l deranjează pe spectator, pentru că este natural. Prin el grăieşte sufletul solitar al omului, mai sincer, mai spontan decât în orice monolog vorbit, fiind inconştient şi involuntar." De aceea publicul îl apreciază pe Colea Răutu pentru că personajele sale trăiesc, au viaţă.

Actorul cere, mai presus de orice, de la scenarist şi de la el însuşi, „să exprime adevărul". Adevărul despre fiecare caracter, adevărul despre fiecare situaţie înseamnă, luate împreună, adevărul despre epoca în care trăim. Şi în această epocă nimeni n-are voie să rămână doar un interpret. Fiecare, pe locul său, trebuie să fie autor. Un creator-responsabil. Şi Colea Răutu este un creator. Prin rolurile pe care le-a interpretat a marcat o epocă, o dimensiune umană şi socială, **este** un capitol aparte într-o istorie încă nescrisă a cinematografului românesc.

„Contează şi publicul în faţa căruia evoluezi, pentru că în spectacol există dublu schimb: se oferă şi se primeşte. În ambele sensuri, de la rampă către sală şi invers. Publicul e greu de împăcat. Actorii mai fac uneori, de dragul succesului şi concesii, încurajând râsul facil. Dar pe spectatori trebuie să-i faci să înţeleagă că arta nu-i o joacă-în-joacă, ci un lucru serios, cu rezonanţă în inima şi judecata lor."

Aceste gânduri ale lui Colea Răutu întăresc ideea conform căreia construirea unui personaj de film implică o conştiinţă socială mai mare din partea actorului.

Vorbind spectatorilor prin imaginea concretă, filmul oferă foarte uşor modele şi, în acest sens, în perioade de mari trans-

formări, de înlocuiri de principii etice, economice, politice (lucru valabil în toate epocile - fie că sunt pozitive sau negative - de când există cinematograful la noi şi în lume, ca şi astăzi!), importanţa acestor modele este deosebită.

„Fantoma" în alb-negru sau în culori, care tremură pe pânza ecranului cu 24 de imagini pe secundă, are calitatea să persiste în conştiinţa spectatorilor. Adolescentul, mai cu seamă, îşi creează aproape o lume paralelă cu cea reală, compusă din personaje extrase din film. În măsura în care acest „vis" este doar un miraj, el este nociv. Dar poate deveni pozitiv, atunci când creează în intimitatea spectatorului un „control al conştiinţei".

*

Există actori cu o carieră îndelungată care ştiu să-şi readapteze farmecul şi fericirea după transformările sociale.

Farmecul este un raport. Ca şi fericirea. Fericirea este un raport între aspiraţii şi realizarea lor. Farmecul ar fi un raport între calităţile psihologice şi fizice, pe de o parte şi condiţiile istorico-sociale, pe de alta.

Actorul îşi reuşeşte maxima exprimare în cadrul colectivităţii. Căci pentru cine, dacă nu pentru marele public îşi construieşte actorul personajul?

„În toate rolurile pui suflet, mărturiseşte Colea Răutu. **Fiecare e al tău şi chiar dacă nu-i desăvârşit tot îl treci la răbojul personal şi se cheamă că l-ai îndrăgit. Şi un rol secundar poate să-ţi dea satisfacţii. Într-un spectacol, până şi un rol episodic poate fi ca o literă frumos colorată şi caligrafiată, punctând un început de capitol dintr-o operă literară. Totul e să găseşti pentru numele tău caracterele potrivite ca să-ţi înscrii cu cinste monograma. Atunci eşti**

sigur că va rămâne ceea ce ai făcut. Aşa că-mi amintesc cu dragoste nu numai de ţăranul Ilie Barbu din DESFĂŞURAREA, de căprarul Pintea din MOARA CU NOROC, de Ardeleanu din SETEA, de Temir-bei din NEAMUL ŞOIMĂREŞTILOR, de Mamulos din ciclul HAIDUCILOR, ci şi de mulţi alţi eroi episodici al căror nume nu mai contează.

Rolurile mici, episodice, dau şi ele satisfacţii. Depinde cum sunt făcute".

Regizorul

Nu există artă mai apropiată de vis ca aceea care, din întunericul unei săli, îţi aduce pe o pânză albă o poveste trăită de tine, cândva şi cumva, sau de un altul care însă seamănă cu tine sau cu ceva din fiinţa ta.

Acest adevăr a fost verificat pe parcursul unui veac de când există cinematograful, chiar din momentul în care, spectatorul sfârşitului de secol 19, în sala Lumière, se ridica înfricoşat la INTRAREA TRENULUI ÎN GARĂ, de teamă să nu vină spre el. Din acel moment, realitatea s-a transformat în „fascinaţia cinematografului", cum îşi intitula însemnările despre arta filmului Victor Iliu.

În întortocheatul şi complexul proces al realizării unui film, **actorul** ocupă una din poziţiile cheie. El este mijlocul de expresie cel mai important pe care-l are la îndemână regizorul.

În relaţia regizor-actor există diferite etape.

Teoretic, când îşi alege distribuţia, regizorul caută acei actori care să corespundă personalităţii şi datelor fizice ale personajului scris, pentru ca acesta să se calchieze apoi viziunii de ansamblu a filmului.

În acest sens, iată ce spunea Victor Iliu, referindu-se la modalitatea alegerii actorilor pentru filmul MOARA CU NOROC: **„Actorii au fost aleşi (distribuiţi) nu după valoarea lor teatrală, ci după corespondenţa lor cu tipul personajului interpretat. A intrat în considerare în primul rând personalitatea lor aşa cum se manifesta în VIAŢĂ, mai mult decât pe scenă. (Pe Barton, cel de pe scenă, nici nu-l cunosc. La fel şi Ioana Bulcă şi Colea Răutu)".**

Practic, pe parcursul realizării filmului, apare necesitatea adaptării rolului iniţial la personalitatea actorului ales.

Şi cât de migăloasă şi neştiută este munca actorului pentru a găsi, din multitudinea de gesturi posibile pe acelea care exprimă cel mai bine trăirea interioară a personajului!

Tot Victor Iliu spunea: **„Actorul, ca interpret al unui text scris, ţine mai mult de lector, dar substituindu-şi fiinţa sa reală şi activă personajului din rol, însuşindu-şi cuvintele provocate de o acţiune imediată şi care astfel par improvizate, el poate şi trebuie să dea impresia că-şi creează în acel moment nu numai personajul şi situaţia, dar şi textul însuşi."**

Jocul celor mai buni actori este construit cu economie de mijloace, dar dublat de o extraordinară expresivitate. Iar Colea Răutu este un astfel de actor întrupând, cu fiecare rol interpretat, personaje distincte.

În relaţia regizor-actor, îndrumarea regizorală cuprinde numeroase metode şi forme care depind de temperamentul şi experienţa fiecăruia, de talentul actorului, dar şi de cel al regizorului chemat să creeze armonia perfectă între spiritul şi stilul diferiţilor actori.

Victor Iliu spunea că: **„Secretul conducerii actorilor în filmul acesta** (n.a. MOARA CU NOROC) **a fost foarte simplu şi**

la îndemâna oricui: am obligat actorii să facă cât mai puţin din ceea ce ştiau din meseria lor de actori! Fiecare gest, atitudine, cuvânt, mişcare, trebuia să aibă un scop şi un mobil; în fiecare moment al acţiunii trebuia să gândească, să fie conştienţi şi activi în acelaşi timp. Uneori acţionau direct, alteori indirect, pe subtext, alteori în funcţie de efectul în cadru, alteori în raport cu partenerul etc."

„Dacă aş fi fost regizorul filmului DESFĂŞURAREA, îşi aminteşte Colea Răutu, nu ştiu dacă l-aş fi distribuit pe actorul Colea Răutu în rolul lui Ilie Barbu.

Spun că nu m-aş fi distribuit, pentru că am impresia că oricât ar încerca un actor să-şi găsească asemănarea cu o altă fiinţă, lui i se va părea mereu că nu se potriveşte cu acea imagine.

Din fericire, în asemenea momente grele ne vine în ajutor «ochiul regizorului». (...)

În timpul procesului de filmare, problema de căpetenie care m-a preocupat în mod deosebit - aş spune până la neliniştea - a fost aceea de a mă adapta condiţiilor de lucru specifice filmului, cu care nu fusesem obişnuit până atunci.

Ca actor de teatru, deprins cu o evoluţie logică şi succesivă a unui personaj, m-am lovit aici de greutatea următoare: unele fapte, evenimente, momente din viaţa eroului meu, trebuia să urmeze «legile filmului», adică m-am trezit că încep cu mijlocul scenariului şi că termin cu începutul.

Şi iată de ce acest nou aspect al muncii mele de actor mi-a pus în faţă probleme noi şi interesante. Şi apoi nu-i glumă să joci în faţa acestui aparat de filmat, care nu iartă nimic, să ştii că ceea ce faci rămâne înregistrat pentru totdeauna."

Actoria de film este o profesiune a cărei tehnică este profund diferenţiată de cea teatrală, necesită din partea actorului de film o disponibilitate cu totul specială, o consacrare aş spune totală, atât în perioada de pregătire cât şi în cea de turnare a filmului.

„Pentru actorul de film, spunea Liviu Ciulei, **este foarte important procesul de repetiţie, care are ca scop fixarea rolului în mintea şi conştiinţa actorului, permiţându-i să-şi aşeze conţinutul, relieful rolului în concordanţă cu «relieful negativ» al propriei personalităţi şi folosesc această noţiune de «relief negativ» în sensul pe care negativul de gips îl are în sculptură. (...) De multe ori se pierde din vedere că principalul material al filmului este delicatul şi nepreţuitul bagaj de stări psihice, de vibraţie lăuntrică, intimă a actorului."**

Între actor şi regizor, publicul îşi îndreaptă simpatia către actor. Regizorul rămâne în ochii spectatorului, undeva în spatele ecranului, „cineva" absent din film. În schimb, actorul **i se înfăţişează**, chiar dacă trăieşte într-o realitate fictivă şi pură. Sub privirea fascinată a publicului, actorul îşi „trăieşte" existenţa pe ecran.

Iată ce crede Colea Răutu despre actor: **„Titanul Gabin, care a început şi el prin a fi o «promisiune», este tipul de actor care se păstrează mereu acelaşi fără să fie totuşi niciodată la fel. E o mare diferenţă – şi nu numai în timp – între BESTIA UMANĂ şi DOMNUL şi asta pentru că «s-a dus şi nu s-a dus» el la personaj. Iertată fie-mi îndrăzneala, dar încerc şi eu uneori acelaşi lucru.**

Regizorii şi am colaborat cu mulţi, se pare că au fost mulţumiţi de mine, de vreme ce nimeni încă nu mi-a spus că l-am dezamăgit în vreun rol."

III. „EU, DESPRE MINE” – Mănăstirea

Colea Răutu este nu numai un mare actor, dar și un povestitor neîntrecut, pentru care scrisul e o a doua pasiune.

Și cum „EU, DESPRE MINE”, însemnări din caietele sale de amintiri vor constitui materialul unei cărți de memorialistică, maestrul ne-a îngăduit să cităm, în avanpremieră, un fragment din ele.

MĂNĂSTIREA

Port ș-acum semnul în pulpa piciorului drept de la trântitura pe care mi-a făcut-o Mănăstirea. Că Mănăstirea nu e, cum v-ați închipuit, vreun așezământ, Mănăstirea era o iapă. Una neagră, tehuie, urâtă, cu un cap mare, bolovănos, greabănul sur, costelivă, roasă toată, pe la ochi, pe la șolduri ...

Cu copitele crescute urât, coada și coama rară, țepoasă, ca o mustață englezească, tunsă scurt, semăna cu a lui Sir Percy. Asta am văzut eu mulți ani mai târziu, într-un film...

Am înhămat-o pe Mănăstirea la bihuncă - o trăsurică pe care te așezi unul în spatele altuia și cu scărițe ca la șa, să nu-ți bălăbăne picioarele.

Ne-am așezat călări, eu ținând grebla și furca de lemn cu patru coarne mari, în evantai, iar Dumitru mânând iapa.

Am ajuns la câmp, la Bălțata. Era marginea pădurii satului.

Ne-am oprit. Imediat s-a şi deshămat singură, c-avea năravul ăsta! Odată a lăsat-o şi pe bunica pe câmp, singură cu oalele cu mâncare, căci bătrâna venea la câmp cu mâncare. S-a deshămat iapa şi-a plecat. A rămas săraca babă, de au ajutat-o oamenii să ajungă la timp, la ora prânzului...

Suna sirena la moara din sat şi se deshăma. Adică, să nu credeţi că nu ştia şi ea, Mănăstirea, că era pauză de masă!

Dumitru a eliberat-o, nu înainte de a o înjura şi a o croi cu hăţurile. Dar ei, parcă nici nu-i păsa. A plecat în grabă de lângă noi, dând din cap. Şi s-a apucat de păscut. Nici n-aş fi crezut ce frumos mănâncă şi viguros! Se auzea un fel de hruum, o pauză de câteva secunde, apoi iar cu hruum, hruum ...

În timp ce păştea, îl văd pe Dumitru că vine cu un dovleac, îl izbeşte de roată şi îl zdrobeşte şi apoi se duce bombănind spre iapă. „Măcar de te-ai îngrăşa, lu-te-ar dracu de haram! Ea se apuca să mănânce din dovleac. Dar parcă tot nu se îndura să lase iarba grasă şi umedă.

Adevărul e că acele trei-patru ceasuri, cât Dumitru a întors fânul, au fost plictisitoare. N-aveam cu ce să-mi omor timpul. Câmpul era acum cam pustiu, oamenii îşi cosiseră ce era de secerat, porumbul era încă crud, bobul cu lapte, aşa că m-am bucurat mult când l-am auzit pe Dumitru strigându-mi s-aduc iapa la el şi să iau cu mine şi un sac pe care stătusem în trăsurică. Bucuros că s-a terminat, am dat fuga. Zăluda de iapă stătea cuminte, sătulă, dând din cap şi din coadă, zvârlind din când în când cu piciorul să să apere de muşte. Eu ţineam de gura sacului şi Dumitru îl înfunda cu iarbă, apoi, pentru că erau vreo 50 de metri până la trăsurică, hai să mă sui călare şi să iau sacul în faţa mea. Am încălecat cum m-au învăţat băieţii, apucându-mă de greabăn şi de coama calului, punând degetul mare de la piciorul stâng în gropiţa pe care o are calul deasupra genunchiului şi, făcându-mi vânt, m-am aburcat pe iapă. Dumitru

vine şi-mi pune sacul în faţă, pe greabăn. Dar nu puteam să-l ţin, că sacul se clătina în mers, ba la stânga, ba la dreapta. Când a văzut aşa, unchiul meu zice: „Prost mai eşti, măi, dă-te mai înapoi la curu' iepii şi trage sacul spre tine!" M-am dat mai înapoi, dar n-am apucat să facem doi paşi că gloaba zvârle cu picioarele, că am plecat de pe ea ca de pe trambulină. Numai că la aterizare nimeresc cu piciorul într-un şteap de pelin cosit.

De unde să ştiu eu că, dându-mă mai către fundul iepii, dumneaei să gâdilă...

La vremea ei, Mănăstirea fusese o mândreţe de cal.

Avea năravul să muşte. Că toată mâneca stângă de la cojocelul bunelului era numai ţâncuşe, ciupituri de la dinţii ei. Cum se apropia de iesle să-i puie grăunţe, sau să-i tragă mai la îndemână fânul, sau să-i dea apă, dădea urechile pe spate şi muşca.

Şi ce-i vine în minte bunelului meu... Într-o dimineaţă, era aproape întuneric, înainte să se ducă să rânească la vite sau să le dea nutreţ şi apă, scoate din spuza din gura cuptorului o sfeclă, pe care o pusese la copt. O leagă c-o sfoară de mâneca cojocului, mai sus de cot, şi intră în grajd la iapă. Asta am văzut eu stând pe cuptoraş. „Dii, primeşte!" Iapa îi face loc, până ajunge în dreptul ei. Deodată îşi linge urechile pe spate, întoarce capul şi haţ! pe moşneag de braţ. Numai că i-au intrat dinţii în sfecla fierbinte ca o mămăligă. Fulgerător a părăsit braţul, a sfornăit, şi-a rămas multă vreme aşa, legănându-şi capul în faţa ieslelor şi curgându-i bale înroşite din gură. Eu rămăsesem speriat în uşa grajdului. Bătrânul m-a simţit, se întoarce şi zice: „Da' ce, tu n-ai somn?!" Aveam un nod în gât şi-mi venea să plâng de cele petrecute. M-am ruşinat să-i pun că venisem să văd ce face în grajd, cu noaptea în cap, cu o sfeclă coaptă. Văzând că tac, bunelul se întoarce liniştit şi continuă: „D'amu n-o să mai muşte pe nimeni!"

IV. AMINTIRI. COMENTARII

„Sarcina principală şi problema care îmi dădea cel mai mult de gândit fusese aceea a distribuţiei rolurilor şi a interpretării.

În prospecţiunile făcute, întâlneam în fiecare sat câte un «Ilie Barbu», câte un «Anghel», «Gavrilă», «Prunoiu», «Trafulică» sau «Ghiocioaia», dar nu-i puteam găsi în Bucureşti.

Căutările nu au durat prea mult. Pe Prunoiu l-am găsit la MUNICIPAL (Ştefan Ciubotăraşu), pe Trafulică (Ion Ilie Ion) la TEATRUL TINERETULUI, pe Ghiocioaia (Nucu Păunescu) la TEATRUL ARMATEI, iar pe Stan la ESTRADĂ (Vasile Tomazian) şi, în scurt timp, i-am găsit pe toţi. Ne mai lipseau Anghel şi Ilie Barbu. În cele din urmă, după investigaţii amănunţite, i-am găsit şi pe ei... Se ascunseseră la TEATRUL din PITEŞTI, erau Ernest Maftei şi Colea Răutu.

DESFĂŞURAREA a constituit, pentru o parte din actori, trambulina care i-a lansat într-o frumoasă carieră cinematografică. Astfel, Colea Răutu, actor cu reale calităţi interpretative, un amestec de blândeţe şi violenţă, care şi-a făcut debutul ca interpret al lui Ilie Barbu şi Ernest Maftei, calm, sfătos, firesc şi veridic, au jucat apoi în peste douăzeci de filme (...)."

(**Paul Călinescu** - „PROIECŢII ÎN TIMP - amintirile unui cineast")

„«Ia spune, îl întreabă Maftei la Sfat, ai fost sau nu mână salariată la Voicu Ghiocioaia?» Ilie admite – a fost mână salariată. «N-ai să mai fii, ai să fii socotitor la gospodărie!». Şi aceste cuvinte, care-i răsucesc viaţa, sunt jucate de acest unic Colea Răutu aşa: el nu nimereşte pălăria şi nu nimereşte uşa pe care să iasă. Cum altfel să faci cinema decât cu substantive comune? Ca, după aceea, să vină acasă, ca un nebun, şi să alerge prin ogradă să prindă o găină, a mai bună, a mai grasă, că diseară a invitat oaspeţi! Nu există film românesc în care un ţăran să alerge după o găină cu atâta bucurie, graţie şi importanţă ca în DESFĂŞURAREA...”

(**Radu Cosaşu** – Almanah CINEMA, 1974)

„N-au lipsit la acest film (n.a. MOARA CU NOROC) dificultăţile obişnuite pe care le întâmpină regizorul în munca sa cu actorul. Dar, mai ales, a trebuit să ne războim cu maniera teatrală de joc, evidentă la majoritatea interpreţilor. (...) O categorică excepţie în această privinţă a fost Colea Răutu.

(**Liviu Ciulei** – interviu în revista FILM, nr.1/1957)

„Colea Răutu... unul dintre marii actori de film. Expresivitatea, nimica, subtilitatea şi varietatea mijloacelor interpretării, dar mai ales puternica trăire interioară a personajelor, cărora le-a dat viaţă, sunt doar câteva dintre caracteristicile artei sale actoriceşti.

Am colaborat cu acest minunat actor timp de mai multe decenii, în activitatea cinematografică complexă unde a creat personaje nemuritoare de soldat, muncitor, ţăran, han tătar, marinar, comandant de ieniceri şi altele. Totdeauna, fără excepţie, am cooperat într-o înţelegere şi o atmosferă excelentă de creaţie. Colea Răutu înţelege perfect intenţiile regizorale,

cunoaşte în profunzime textul şi subtextul personajelor şi alcătuieşte expresii mimice, intonaţii, atitudini inedite, pline de talent mai ales, printr-un joc economic şi extrem de cinematografic. (...)

Pentru orice regizor de film, tânăr sau vârstnic, Colea Răutu este un exemplu, un adevărat „dicţionar" de virtuţi cinematografice şi pentru toţi, un izvor cristalin de contribuţii la realizarea filmului şi o mare plăcere de a lucra cu el."

(Mircea Drăgan)

„Colea Răutu este un mare actor şi cunoştinţa mea cu el am făcut-o pe ecran.

Pe Colea Răutu l-am remarcat în filmul DESFĂŞURAREA, unde face un rol nemaipomenit.

Eu am debutat cam târziu, în 1972, cu primul lung metraj. În distribuţie am avut în rolurile principale tot debutanţi: Ovidiu Iuliu Moldovan şi Tamara Creţulescu, ca şi alţi foarte mulţi din echipă. Mi-am dat seama că trebuie să dublez actorii care debutau ca nişte „piese grele". L-am ales şi distribuit într-un rol principal pe Colea Răutu. I-am dat scenariul, l-a citit, a fost încântat de rol şi mi-a prins extraordinar de bine prezenţa sa în echipă. De ce? Pentru că actorul Colea Răutu, în afara firescului său, de meseria pe care o ştie, era de o frusteţe, de o punctualitate şi o pedanterie extraordinare.

Le înnebunea pe garderobiere dacă gulerul nu era călcat ca lumea, cravata avea o mică pată, costumul nu cădea perfect pe el şi mie îmi convenea de minune, pentru că exigenţa lui era impusă întregii echipe, inclusiv actorilor.

Un actor de talia lui Colea Răutu nu venea cu textul neînvăţat. Astfel că, nici ceilalţi actori nu-şi permiteau aşa ceva.

În SINGURĂTATEA FLORILOR era un rol destul de mic, dar o pată de culoare extraordinară. M-am gândit pentru el la

Colea. Deşi era un rol mic, l-a acceptat fără nici un fel de rezervă. Când vezi acest film, este imposibil să nu remarci rolul făcut de el, care, după părerea mea, este unul dintre cele mai izbutite din cariera sa.

Când lucrezi cu Colea Răutu trebuie să ştii **ce vrei** să obţii de la el, nu trebuie **să-l înveţi** ce să facă. Trebuie să-i explici exact, ca să înţeleagă intenţiile tale. Şi dacă nu erai foarte bine pregătit asupra a ceea ce vroiai şi nu erai limpede în explicaţii, colaborarea devenea dificilă. Asta mă făcea să am o grijă deosebită, să-i dau ceva în plus. Lui Colea poţi să-i ceri orice, pentru că răspunde fără să clipească la cele mai neaşteptate situaţii.

Cu Colea n-am fost numai parteneri de echipă, ci şi foarte buni prieteni. Ne vizitam. Colea găteşte extraordinar de bine şi când avea un lucru mai deosebit, îmi dădea un telefon şi mă chema „Vino să-ţi dau o ciorbă ce n-ai mâncat în viaţa ta". Şi aşa era. Ori de câte ori ne întâlnim este o bucurie pentru noi.

Aş dori din suflet să mai pot colabora o dată cu Colea care şi acum parcă ar fi la prima tinereţe. Nu se simte pe el în nici un fel că au trecut nişte ani, că a avut frământările lui, pentru că meseria de actor cere foarte mult efort şi un consum pshic imens. Dar Colea e la fel de tânăr ca atunci când l-am cunoscut în anii '70. Nu e nici o diferenţă, eu nu văd nici o diferenţă."

(Mihai Constantinescu)

„Colea Răutu este omul care aduce misterul. Pomeţii lui puternici şi ochii mărunţi, privind îngheţat şi vorbele ce se strecoară anevoie printre maxilarele strânse şi mişcările-i zgârcite, toate sunt bune conducătoare de enigmă. Şi de forţă. Când Colea Răutu apare în colţul ecranului, în chip de hatman cu creştetul ras, ori de anchetator sever, ori de ţăran răsculat, aerul

încremenește în jur, spectatorii se strâng o clipă în scaune, suspense-ul e creat, urmează explozia. Dar nu vine întotdeauna. Colea Răutu știe să domine. În primul rând, propriul tumult interior: de sub chipul de piatră, dăltuit cu urcușuri și coborâșuri, în care se pitesc umbrele, nu pot țâșni afară decât gândurile și expresiile cărora li se dă voie să se arate. Și sunt puține acelea: personajele lui Colea Răutu fac parte din acea rasă de bărbați cărora când le tai brațul, nu curge sânge și când le strivești sufletul, nu scot un geamăt. Arma lor e stăpânirea de sine. Stăpânirea bărbătească, dură, brutală, cu sine însuși și cu alții. Colea Răutu este un dur. Un dur cu farmec fierbinte venind din adâncuri, un dur învăluit în aburii atrăgători ai misterului."

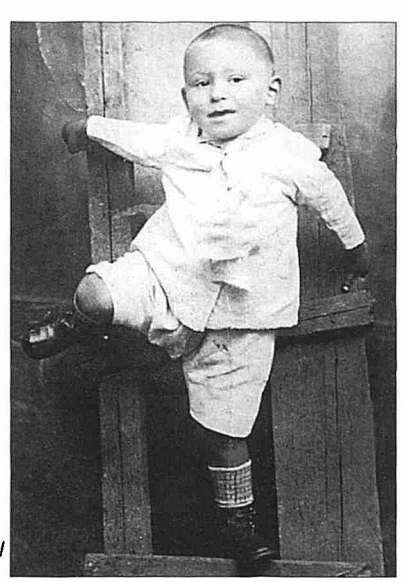
(**Sanda Faur** – Almanah CINEMA, 1970)

„Colea Răutu era un actor afirmat, chiar lucra foarte mult, la vremea când l-am solicitat și reprezenta un anumit tip. Eu l-am rupt de tipul cu care obișnuise ecranul și l-am distribuit în alt gen de roluri. A fost nelipsit în ultimii 10-15 ani din filmele mele.

Colea e un profesionist, un foarte bun călăreș, ceea ce-mi permitea în filmele istorice să-l urc pe cal. Dintre actori, era unul dintre cei mai buni călăreți. Curajos, niciodată nu i-am simțit vârsta, niciodată nu s-a plâns. Este un actor din altă școală. Și adaptarea la stilul meu de lucru a făcut-o destul de rapid.

În filmele mele am avut mai multe generații de actori. Pe el l-am păstrat ca o constanță, ca un numitor comun, trecând prin cel puțin trei generații de actori. E un om extraordinar din punctul acesta de vedere. Nu i s-a simțit vârsta.

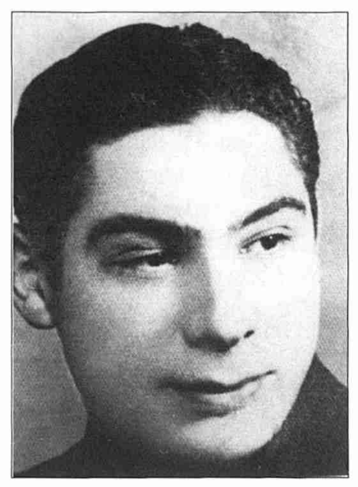
Colea Răutu a fost totdeauna un excelent partener. Însă cu echipa era pretențios. Era un actor dificil la machiaj, la cos-

...pe scară, copilul

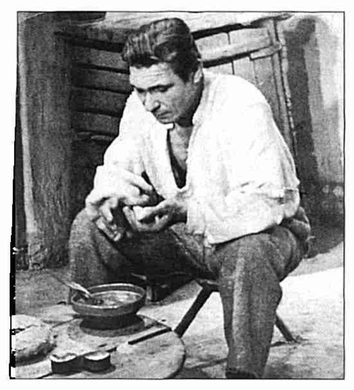
și elevul Rutcovski, dintr-a patra (Liceul militar „Regele Ferdinand“ – Chișinău)

...atunci, acolo, un tânăr...

Pe Calea Victoriei (și a destinului!) cu Puiu Maximilian...

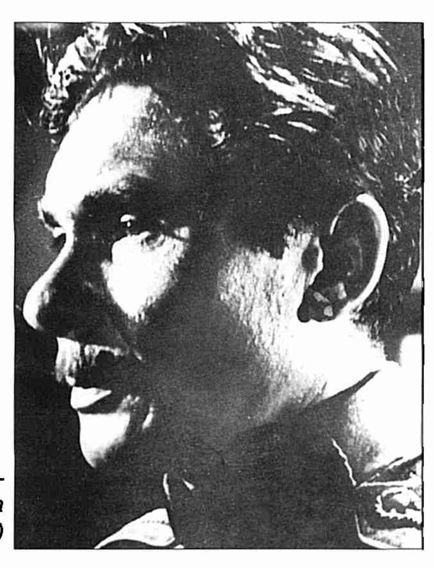
La a doua „naștere", actor de film în ***„Desfăşurarea"***

... un cal pentru trudă,
nu cel pentru vis;
și el, Colea Răutu,
tot în ***„Desfăşurarea"***

Altă ipostază în același film (regia – Paul Călinescu)

Portret de Ovidiu Gologan –
caporalul Pintea
*(„**La Moara cu Noroc**")*

*În „**Dincolo de brazi**" se numea Oprea Oprişan...*

Alături de V. Lipovan

*O fotogramă... trei **„Soldaţi fără uniformă"** – Liviu Ciulei, M. Constantinescu, Colea Răutu (regia – Francisc Munteanu)*

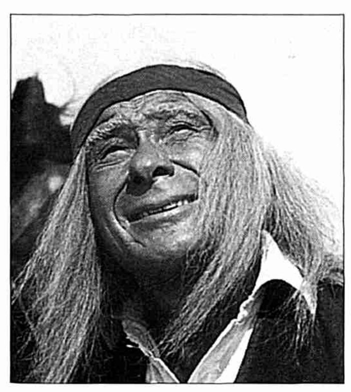
Mircea Constantinescu, Liviu Ciulei și Colea Răutu
(„Soldaţi fără uniformă“)

Mihai Vasile Boghiţă și Amza Pellea;
*în centru – eroul monografiei (filmul **„Neamul Şoimăreştilor“**)*

...coborâtor în „legendă"

...alături de Sergiu Nicolaescu
*(filmul **„Mihai Viteazul"**)*

Tot în istorie, pe alte meridiane...

*...bătrânul NANA, din **„Apaşii"**, de Dr. Golditz...*

Cu Draga Olteanu, cu

Radu Beligan, George Dinică și Toma Caragiu în ***„Explozia"***
(regia: Mircea Drăgan)

Uimire interogativă alături de

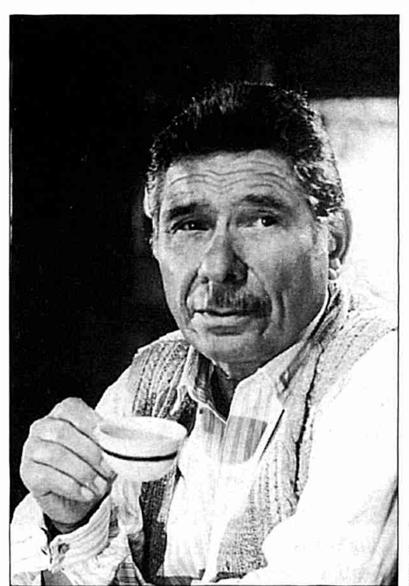
George Oancea (dreapta) și Mihai Pălădescu (stânga)
(„Despre o anume fericire“)

Portret cu o... furcă

și cu... Iurie Darie
*(filmul **„Frații Jderi“**)*

Ei se vor numi mereuToma Caragiu și Colea Răutu
*(filmul **„Mastodontul“**)*

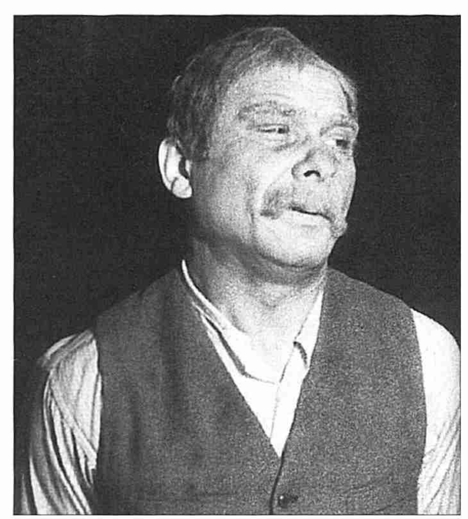

... lucid... inflexibil...
veghind la copilul din suflet...
*(filmul **„Singurătatea florilor“**)*

Altă fotogramă (cu Radu Beligan) din filmul amintit

... o ipostază monumentală – Colea Răutu!

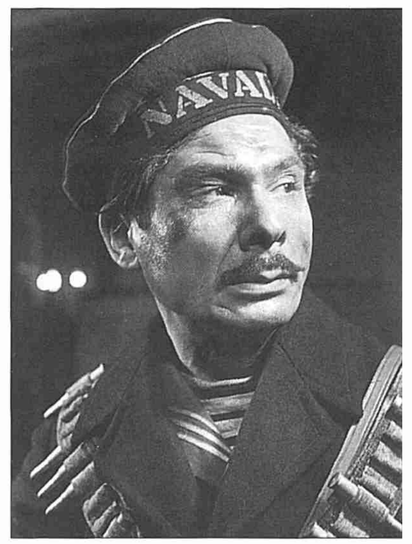
*Prin lumea teatrului, cu sine însuşi (Ion Sorcovă, **„Domnişoara Nastasia"** de G. M. Zamfirescu)*

Veşnic seducător, veşnic tânar...

... veşnic scormonind dincolo de cele trecătoare...

Şi tot în teatru – ***„Sfârşitul escadrei"***

O șarjă amicală peste timp...

semnează –
ANESTIN

tume, vroia ca cisma să-i stea bine, la fel cămaşa... În realitate el era corect şi impunea această corectitudine şi altora.

Colea mi-a fost nu numai un colaborator, mi-a fost un prieten."

(Sergiu Nicolaescu)

„Actor încă de pe vremea marelui Tănase, cu un succes enorm la public, alături de alte figuri legendare ale teatrului şi revistei româneşti, inimitabilul interpret al unuia dintre vechile şlagăre ce parfuma sonor Bucureştiul de altă dată, „Hai coşar, coşar...", este mistuit de dorinţa, ce probabil încearcă pe fiecare coleg al său de breaslă, aceea de a fi actor toată viaţa.(...)

Multă vreme actor al Teatrului Giuleşti, îndrăgostit de echipa de sub Podul Grant de când se ştie, prezent meci de meci, pe arşiţă, ploaie sau vifornită în tribună, bucurându-se sau vărsându-şi năduful prin tot felul de comentarii şugubeţe, atunci când Rapidul câştigă sau e învins, Colea Răutu este unul dintre actorii ce lasă dâră de lumină în urma sa, nemurindu-se prin roluri ce vor rămâne în amintire. Mamulos sau Ibrahim în ciclul HAIDUCILOR, sultanul Murad în MIHAI VITEAZUL, rolurile din TOATE PÂNZELE SUS sau NEMURITORII sunt doar câteva dintre filmele ce l-au impus şi apropiat, totodată, de publicul cinefill. De aceea, cu caldă simpatie, felicitându-l pentru îndelungata sa carieră de actor, urându-i în acelaşi timp LA MULŢI ANI, JURNALUL NAŢIONAL îl declară pe maestrul Colea Răutu OMUL ZILEI.

(Jurnalul Naţional – 29 noiembrie 1996/Paul Rogojinaru)

„Acum optzeci şi cinci de ani, spre sfârşitul toamnei, Ursitoarele din Basarabia stăteau la căpătâiul noului născut încreştinat de părinţi cu numele de Colea şi, după ce l-au

binecuvântat cu mărinimie, nu se înțelegeau la capitolul profesie. Încotro să-i îndrepte pașii? Fiecare propunea alt drum. Le-a trecut ceasul și n-au apucat să se pronunțe. Acesta e destinul actorului. El poartă, pe lângă ranița propriei vieți, povara altor zeci și zeci de ființe cărora le insuflă viață, le trăiește cu intensitate dramele, bucuriile, mizeriile, grandoarea existenței. Este privilegiul unic al actorilor de a trăi de nenumărate ori, de a muri de tot atâtea ori, dar și de a fi veșnic vii, acum și în veacul vecilor prin opera lor.

Colea Răutu este un ACTOR! Un actor pe care Dumnezeu, la împărțirea darurilor lumii, nu l-a uitat și îi mulțumim că ni l-a dăruit nouă, Românilor.

(Mircea Mureșan)

„A ști să rostești o replică importantă într-un film, să asculți indicațiile regizorului, sau pe acelea ale operatorului, care solicită mersul înainte sau înapoi într-o anumită lumină; a simți mâna unui asistent de regie, care îți conduce pasul într-un anume loc pentru a nu ieși din șarf, sau mâna costumierei care trage ușor haina din spate pentru a arăta bine pe actor; a ști să creezi o legătură cu partenerul de joc, chiar dacă el nu este acolo, a ști să imprimi privirii și chipului zâmbet, întrebare, strigăt, mâhnire, acea combustie interioară cerută de personaj, toate acestea l-au făcut pe Colea Răutu să fie ceea ce, în general, numim un „monstru sacru".

Ani de zile, stând în preajma lui Colea Răutu, ca asistent și regizor secund pe vremea aceea, ocupându-mă totdeauna de „distribuție", de relația cu actorul, am învățat și am înțeles de la Colea Răutu „știința" de a te comporta normal, firesc în fața aparatului de filmat.

Cânta într-o noapte, într-o frumoasă grădină sub meri, sus, în colonia „Ştefan", la Lupeni, cânta zic, despre o ... „viorea". L-am acompaniat. Din acel moment, relaţia regizor-actor dintre noi s-a transformat în prietenie..."

(Al. G. Croitoru)

„Pe Colea Răutu l-am cunoscut la filmări. Când apărea era un bărbat în toată puterea cuvântului.

Întotdeauna, când am jucat cu el, ştiam că întâlnesc un om pregătit, un partener bun, că este serios, ceea ce este mare lucru pentru actorii noştri.

Şi pentru actorii de azi este o şcoală, faptul de a vedea că un actor, cu posibilităţile lui Colea, a fost un om pregătit să facă faţă unui rol şi pe scenă şi pe platou. El putea să joace orice, şi un rol modern. Cânta şi cu mult farmec şi cred că are un public al lui, care l-ar asculta şi acuma cu plăcere.

Rolul din FACEREA LUMII a fost interesant şi bun şi cred că filmul poate fi văzut şi acum, mai ales pentru faptul că actorii au jucat cu talent şi dăruire. Sunt momente interesante şi nu-i dintre cei pe care să-i treci cu vederea pe acest Colea Răutu în rolul respectiv.

Ce regret enorm e faptul că, soţul meu, Eugen Barbu, a vrut să-l distribuie în rolul Bozoncea din GROAPA. S-au pregătit mult pentru acest rol. Au trecut însă anii, s-au făcut planuri de filme, s-au „aprobat" tot soiul de alte subiecte stupide şi nu s-a reuşit să se facă filmul. Nu a plăcut subiectul şi nici limbajul şi personajele...

El era un om reţinut şi retras şi cred că este încă aşa. Nu vorbeşte mult despre sine, nu se deschide în faţa colegilor. Venea la filmare să facă treabă, nu să dea din gură şi să povestească.

Este actorul care-mi place cel mai mult cum stă pe cal. Oricum ar face, orice ar face este Colea. Şi Piersic călăreşte bine, Nicolaescu e reuşit şi el, dar Colea parcă-i născut pe cal, are ceva felul lui de a sta în şa şi îmi explica câteodată cum să călăresc în unele momente dificile.

N-am ajuns niciodată să ne certăm sau să avem contradicţii, decât pe lucruri mici, pentru că e un tip pasional, temperamental şi dacă nu-i plăcea ceva spunea, dar asta mi se părea foarte normal, pentru că în cinematografia noastră nu mergeau lucrurile ca pe roate şi am trecut prin momente foarte grele, am îmbătrânit acolo, în lucrurile nerealizate...

El, care este un tip aşa de închis şi care nu prea vorbeşte, l-am surprins într-o postură foarte drăguţă. În spatele cinematografului Patria mă plimbam cu căţelul meu şi mă întâlnesc cu Colea. Eu, cu căţelul meu în lesă, el cu o căţeluşă liberă. L-am întrebat de ce n-o ţine cu lesă, iar el mi-a răspuns „Lasă, că ştie de vorbă!”...

(Marga Barbu)

„E viguros. I-au ieşit câteva fire de păr alb. Agitat. Nemulţumit, generos, gospodar, cu grija zilei de mâine, îndrăgostit (veşnic), paharul vieţii i-a trecut mult prin mână, mâna dreaptă un pic mai dezvoltată din cauza exerciţiului, are umor, lăcrimează cu discreţie când trebuie, iubeşte cu patimă ceea ce face, n-a dormit foarte mult în viaţa sa, proaspăt ras, îmbrăcat lejer când e cazul, fracul stă dumnezeieşte pe el, tot când e cazul, e cunoscut şi de copii şi de oameni în toată firea, salută în dreapta, salută în stânga, are mers de atlet, privire de copil, în cap un sac de poveşti, în inimă o întreagă vrajă şi o permanentă mirare pe faţă, care ar vrea să însemne - bănuiesc eu - „Fraţilor, de ce m-aţi uitat!”.

Mă gândesc de multe ori: oare ce-aş face în locul lui. Nu am răspuns pentru asta.

Viaţa noastră a actorilor, e plină de peripeţii, de suişuri şi coborâşuri, trece în mod cert mai repede decât a celorlalţi oameni, nimeni nu ne poate controla sau explica motorul intim al existenţei noastre.(...)

Din colţul acesta de pagină, dă-mi voie nene Colea Răutu să-ţi sărut mâna, să mă bucur că exişti...

(Ştefan Iordache)

V. În loc de încheiere

O stradă laterală ce porneşte dintr-un central bulevard bucureştean. Un bloc celebru, ARO, la fel de celebru ca şi Domnul la uşa căruia sun. Gazdă primitoare, Colea Răutu mă invită în camera lui, un adevărat sanctuar cu pereţii tapetaţi cu fotografii, caricaturi – ce poartă numele lui Ion Anestin. De peste tot mă privesc acei ochi inconfundabili, un chip aspru dar şi misterios.

Pe o canapea, un vraf de alte fotografii, de pliante, afişe şi decupaje din ziare. Domnul Colea Răutu mă invită la o cafea şi... un pahar de vorbă. Este emoţionat ca un şcolar... Este emoţia retrăirii unei vieţi, căci fiecare lucru pe care mi-l arată este însoţit de povestea lui...

Revăd, alături de el, momentele de început, când era „boy" la Tănase. Parcă-i aud vocea guturală cântând la Operetă. Îl simt trăind emoţii puternice laolaltă cu actori, care sunt capitole de istorie a teatrului românesc. Îmi aminteşte de atâtea personaje însufleţite de el şi care au constituit tot atâtea direcţii ale filmului românesc: de pildă, ecranizările din literatura clasică şi contemporană, sau filmul istoric, un drum semnificativ în filmografia lui Colea Răutu; filmul „de actualitate", unde prototipurile emoţionat-realiste de ţărani şi muncitori realizate de el, cu greu au putut fi urmate; sau filmul de aventuri, un alt capitol al creaţiei sale, care a adus în domeniul actoriei de film

autohtone o figură aparte, transformând orice personaj într-o pată de culoare...

Câte filme, tot atâtea personaje care ne-au făcut să fim lucizi sau ne-au fascinat prin exotismul lor.

Fiecare rol a însemnat o parte dintr-o inimă mare, dintr-un suflet dăruit cu generozitate ARTEI.

O **viaţă artistică** lungă cât o **viaţă de om**...

FILMOGRAFIE

1954 - DESFĂŞURAREA - regia Paul Călinescu
1956 - LA MOARA CU NOROC - regia Victor Iliu
1957 - BIJUTERII DE FAMILIE - regia Marius Teodorescu
- DINCOLO DE BRAZI - regia Mircea Drăgan şi Mihai Iacob

1960 - SETEA - regia Mircea Drăgan
- SOLDAŢI FĂRĂ UNIFORMĂ - regia Francisc Munteanu

1961 - VARĂ ROMANTICĂ - regia Sinişa Ivetici
1962 - LUPENI '29 - regia Mircea Drăgan
1963 - LUMINĂ DE IULIE - regia Gheorghe Naghi
- PISICA DE MARE - regia Gheorghe Turcu

1964 - NEAMUL ŞOIMĂREŞTILOR - regia Mircea Drăgan
1965 - RĂSCOALA - regia Mircea Mureşan
1966 - CASTELANII - regia Gheorghe Turcu
- FANTOMELE SE GRĂBESC - regia Cristu Polucsis
- VREMEA ZĂPEZILOR - regia Gheorghe Naghi

1967 - episodul BUCUREŞTI - regia Ion Popescu-Gopo din filmul DE TREI ORI BUCUREŞTI
- RĂPIREA FECIOARELOR - regia Dinu Cocea

1968 - RĂZBUNAREA HAIDUCILOR - regia Dinu Cocea
1970 - HAIDUCII LUI ŞAPTECAI - regia Dinu Cocea
- MIHAI VITEAZUL - regia Sergiu Nicolaescu

1971 - FACEREA LUMII - regia Gheorghe Vitanidis

- PĂDUREA PIERDUTĂ - regia Andrei Blaier
- SĂPTĂMÂNA NEBUNILOR - regia Dinu Cocea
- ZESTREA DOMNIȚEI RALU - regia Dinu Cocea

1972 - APAŞII - regia Gottfried Kolditz
- EXPLOZIA - regia Mircea Drăgan

1972 - LUPUL MĂRILOR - regia Alecu Croitoru,. Wolfgang Staudte

1973 - CHEMAREA AURULUI - regia Sergiu Nicolaescu, Wolfgang Staudte
- DESPRE O ANUME FERICIRE - regia MIhai Constantinescu
- ULTIMUL CARTUŞ - regia Sergiu Nicolaescu

1974 - ŞTEFAN CEL MARE - VASLUI 1475 - regia Mircea Drăgan
- FRAȚII JDERI - regia Mircea Drăgan
- NEMURITORII - regia Sergiu Nicolaescu
- TATĂL RISIPITOR - regia Adrian Petringenaru

1975 - MASTODONTUL - regia Virgil Calotescu
- SINGURĂTATEA FLORILOR - regia Mihai Constantinescu
- ZILE FIERBINȚI - regia Sergiu Nicolaescu

1976 - ACCIDENT - regia Sergiu Nicolaescu
- INSTANȚA AMÂNĂ PRONUNȚAREA - regia Dinu Cocea
- PINTEA - regia Mircea Moldovan
- TOATE PÂNZELE SUS - regia Mircea Mureşan - serial TV

- ULTIMA NOAPTE A SINGURĂTĂŢII - regia Virgil Calotescu

1977 - ACŢIUNEA AUTOBUZUL - regia Virgil Calotescu
- FAIR PLAY - regia Alexandru Danciu Szatmari
- PENTRU PATRIE - regia Sergiu Nicolaescu
- RĂZBOIUL DE INDEPENDENŢĂ - regia Doru Năstase, Sergiu Nicolaescu, Gh. Vitanidis - serial TV
- REGĂSIRE - regia Ştefan Traian Roman

1978 - DRUMURI ÎN CUMPĂNĂ - regia Virgil Calotescu
- REVANŞA - regia Sergiu Nicolaescu
- LUNGUL DRUM FĂRĂ PULBERE - regia Sergio Tau

1979 - MIHAIL CÂINE DE CIRC - regia Sergiu Nicolaescu
- ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE - regia Sergiu Nicolaescu

1981 - CAPCANA MERCENARILOR - regia Sergiu Nicolaescu
- DUELUL - regia Sergiu Nicolaescu
- O LUME FĂRĂ CER - regia Mircea Drăgan

1983 - VIRAJ PERICULOS - regia Sergiu Nicolaescu

1984 - MIREASMA PLOILOR TÂRZII - regia Mircea Moldovan

1985 - NOI, CEI DIN LINIA ÎNTÂI - regia Sergiu Nicolaescu

1986 - CĂUTĂTORII DE AUR - regia Alecu Croitoru

1987 - MIRACOLUL - regia Tudor Mărăscu

1988 - MIRCEA - regia Sergiu Nicolaescu

1992 - CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÂNTENI - regia Şerban Marinescu

1993 - CHIRA CHIRALINA - regia Gyula Máer

BIBLIOGRAFIE

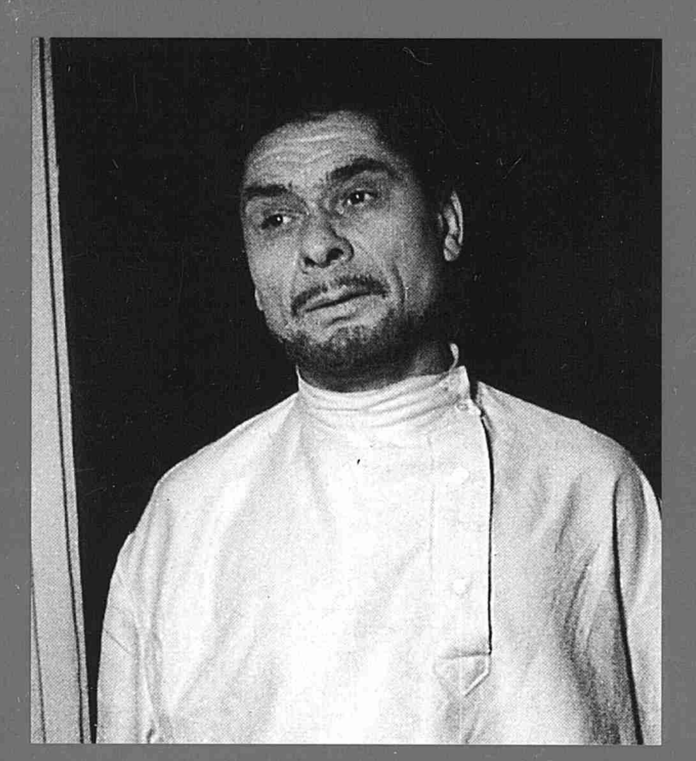
– BARNA, Ion - DINCOLO DE ECRAN - Editura Meridiane, București, 1963;
– CĂLINESCU, Paul - PROIECȚII ÎN TIMP, amintirile unui cineast, Editura Sport-Turism, București, 1982;
– ILIU, Victor - FASCINAȚIA CINEMATOGRAFULUI, Editura Meridiane, București, 1973;
– POTRA, Florian - EXPERIENȚĂ ȘI SPERANȚĂ, Editura pentru literatură, București, 1968;
- VOCI ȘI VOCAȚII CINEMATOGRAFICE, Editura Meridiane, București, 1975;
– xxx - CINEMATOGRAFUL ROMÂNESC CONTEMPORAN – 1949-1975, Editura Meridiane, București, 1976;
– xxx - Colecția Revistei CINEMA – 1963-1989.

CUPRINS

ÎN ACEEAȘI SERIE
au apărut:

Călin Căliman	- JEAN MIHAIL
Dana Duma	- GOPO
Aura Puran	- PAUL CĂLINESCU
Mircea Alexandrescu	- LIVIU CIULEI
Laurenţiu Damian	- ELISABETA BOSTAN
Jean Georgescu	- TEXTE DE SUPRAVIEŢUIRE
Călin Căliman	- ION BOSTAN
Dinu-Ioan Nicula	- CĂLĂTORIE ÎN LUMEA ANIMAŢIEI ROMÂNEŞTI
Nicolae Cabel	- VICTOR ILIU

CENTENARUL CINEMATOGRAFULUI ROMÂNESC

De amar de vreme mă gândeam să aștern un cuvânt de drag și de profund respect, de prețuire și de învinețire a stelelor despre marele nostru artist interpret Colea Răutu, despre domnia sa, cel care uneori ne zice pe toți cu atâta tandrețe și discreție, încât chiar nouă înșine ni se pare că suntem.

Actor de geniu, cum toți o recunoaștem, trebuie cineva să spună și scris, iar nu numai mărturisit pe la colțuri.

Colea Răutu este un om dizolvat total în omenie.

Nichita **STĂNESCU**

ISBN 973-98144-9-2